بسم الله الرحمن الرحیم

رابطه بین مکان با جرم

تالیف

علی رزمان

(مدرس دانشگاه)

انتشارات قانون‌یار

۱۳۹۵

سرشناسه	:	رزمان، علی، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	:	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	:	رابطه بین مکان با جرم / تالیف علی رزمان.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۲ص.
شابک	:	۹۷۸ -۶۰۰-۸۰۷۷-۵۰-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه:ص.۱۰۷.
موضوع	:	مکان‌یابی جغرافیایی بزهکاران و مجرمین -- ایران
موضوع	:	Geographical offender profiling -- Iran
موضوع	:	دزدی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	:	Larceny -- Law and legislation -- Iran
موضوع	:	بزهکاری، تحلیل -- ایران
موضوع	:	Crime analysis -- Iran
رده بندی کنگره	:	HV۵/۸۰۷۳/۲ر۴۵ر ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	:	۲۵/۳۶۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۵۶۰۰۸۵

انتشارات قانون یار

رابطه بین مکان با جرم

تألیف: علی رزمان

ناشر: قانون یار

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت نسخه الکترونیکی: ۸۰۰۰ تومان

قیمت نسخه چاپی: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک:۳-۵۰-۸۰۷۷-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی(چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

مقدمه ۷

فصل اول..... ۹

کلیات ۹

فصل دوم ۱۵

مبانی نظری و ادبیات این اثر علمی ۱۵

فصل سوم ۶۵

اثر محدود بودن مکان ها و ارتکاب جرم ۶۵

پیوست در قالب پرسشنامه ۹۵

منابع و مآخذ ۱۰۷

مقدمه مولف:

کتاب **رابطه بین مکان با جرم** ماحصل آموخته هایم را تقدیم می کنم به آنان که مهر آسمانی شان آرام بخش آلام زمینی ام است. به استوارترین تکیه گاهم،دستان پرمهر پدرم به سبزترین نگاه زندگیم،چشمان سبز مادرم که هرچه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هرچه بکوشم قطره ای از دریای بی کران مهربانیتان را سپاس نتوانم بگویم. امروز هستی ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما را آوردی گران سنگ تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم،باشد که حاصل تلاشم نسیم گونه غبار خستگیتان را بزداید.

بوسه بر دستان پرمهرتان

مقدمه

اصولاً در حقوق کیفری صرف عمل مجرمانه برای مجازات کافی نیست یعنی اینطور نیست که ملاک مقنن ،مثلاً در سرقت یا تخریب ،صرف بردن مال یا خراب کردن عمدی باشد،بلکه همیشه عوامل جانبی نیز در نظر یک مقنن برای جرم انگاری و تعیین مجازات موردتوجه قرارمی گیرد. مثلاً مقنن گاهی مواقع سمت مرتکب را از عوامل مشدده در برخی از جرائم می داند.

و در نظرش ارتکاب کلاهبرداری توسط یک کارمند دولت نسبت به یک مجرم عادی مستحق مجازات بیشتری می باشد و یا ارتکاب جرم در برخی زمانهای خاص را سبب تشدید مجازات می داند اما گاهی مواقع مقنن نگاهی خاص به برخی مکانها دارد و بعضی مکانها را شرط تحقق جرم خاصی می داند و یا ارتکاب جرم در برخی مکانها را مشمول کیفیات مشدده می داند.

در این قسمت لازم است اشاره ای داشته باشیم به اینکه برخی مکانها در دید مقنن دارای یک حرمت و تقدس شرعی است که ارتکاب جرم در آن مکانها بخاطر تقدس شرعی آن مکان مشمول تشدید قرار گرفته ،مثلاً از نظر اسلام مسجد یا کعبه دارای تقدس و حرمت بالایی است و طبعاً اگر برخی افراد با ارتکاب جرم این تقدس را لگدمال کنند مجازات آنها با جرمی که خارج از این اماکن ارتکاب می یابد فرق میکند.ویا برخی مکانها به لحاظ تقدس عرفی که دارند مورد توجه مقنن هستند مثلاً سرقت از منزل ، به دلیل شکستن حریم خانه از کیفیات مشدده برای جرم محسوب می شود و یا سوگند دروغ در دادگاه خود موجب مجازات سوگند دروغ، می شود و یا مکانهای نظامی بخاطر ضرورتهای حفاظتی و امنیتی مورد توجه خاص قانونگذار هستند و یا برخی مکانها بخاطر سهولت ارتکاب جرم در آن مکانها مورد توجه مقنن بوده تا با حمایت هرچه بیشتر از آن مکانها ارتکاب جرم را به حداقل برساند مثلاً وفق ماده ۶۵۸ق.م.ا سرقت از مناطق خاصی از قبیل: مناطق زلزله زده، جنگ زده، سیل زده، آتش سوزی و محل تصادف رانندگی را موجب تشدید مجازات نسبت به ماده:۶۶۱ ق.م.۱ دانسته که تبعاً تشدید مجازات بخاطر دفاع کمتر بزه دیده و سهولت ارتکاب جرم در این مکانها بوده. :

برای اینکه بتوانیم به هدف خود در این اثر علمی نائل شویم لازم است یک تقسیم بندی کلی از مکان داشته باشیم و اگر بخواهیم با توجه به وصف مکانها تقسیم بندی کلی ارائه دهیم باید چنین بگوئیم که: گاه ضرورت حفظ تقدس شرعی و مذهبی یک مکان و گاه ضرورت حفظ آرامش و امن بودن مکان و گاه ضرورت حفاظتی و امنیتی از مکانهای نظامی و یا اهمیت مالی یک مکان و یا واجد شرایط بحرانی بودن یا اهمیت فرهنگی و یا تاریخی مکان ،دلیل توجه خاص قانونگذار به آن مکان بوده :و در چنین وضعیتی می توان مکانهای مورد نظر مقنن را به مکانهای مذهبی – مکانهای امن- مکانهای واجد شرایط بحرانی یا خاص – مکانهای فرهنگی و تاریخی-مکانهای نظامی و مکانهای مالی و مکانهای متفرقه تقسیم بندی کنیم.

نکته دیگر اینکه برخی مکانها در تحقق رکن مادی جرم نقش مؤثری دارند و بدون آن مکان ، جرم مورد نظر محقق نخواهد شد مثلاً هرگاه کسی بدون اجازه به اماکن و استحکامات نظامی وارد شود و انگیزه او کسب اطلاع ، سرقت و یا عکس برداری از مکان مزبور باشد عمل شخص مذکور مطابق ماده ۵۰۳ ق.م.ا جرم محسوب می شود در حالیکه همین فرد اگر بدون اجازه و عامداً وارد یک مکان فرهنگی یا ورزشی شود هرچند قصد سرقت یا عکس برداری داشته باشد عمل او جرم نبوده و وجه تمایز این دو عمل همان اثر گذاری مکان خاص نظامی است که سبب تحقق جرم شده است.همچنین برخی مکانها فقط باعث تشدید مجازات هستند و قانونگذار ، بخاطر حمایت هرچه بیشتر از آن مکانها ارتکاب جرم در آن مکان را مستحق تشدید مجازات دانسته:مثلاً ارتکاب زنا در مسجد که به لحاظ تقدس شرعی مسجد موجب تشدید مجازات قرار گرفته (۱) همچنین مکان در محل رسیدگی به جرائم ارتکاب یافته و در اجرای حکم مؤثر است که در این بخش از رساله بنااست جنبه های مختلف اثرگذاری مکان در حقوق کیفری عمومی ، اختصاصی و مباحث آئین دادرسی کیفری را تجزیه و تحلیل کنیم.

از ماده : ۱۰۶ قانون مجازات اسلامی به زنا در زمانهای متبر که ،...،. و مکانهای شریف چون مساجد ، علاوه بر حد ، موجب تعزیر است.

فصل اول

کلیات

نگاهی مفهومی و اصطلاحی به برخی واژگان تخصصی در راستای موضوع:

بررسی جرم شناسی : مجموعه علومی است که موضوع آنها مطالعه جرم و مجرم از نظر شخصی و اجتماعی است [1]

همچنین دکتر مهدی کی نیا در تعریف جرم شناسی بیان نمود : ((اگر بخواهیم تعریفی از جرم شناسی ارایه دهیم که آنرا بصورت کامل معرفی نمایید و در اصطلاح منطق جامع و مانع باشد باید گفت : جرم شناسی یا بزه شناسی رشته ای است از علوم جنایی که در باره عوامل جرمزا و کیفیات و امور و مقتضیات و شرایط فردی و محیطی و اجتماعی موثر در بروز رفتار جنایی یا علل وقوع جرم وصور گوناگون بزه و جنبه های کمی و کیفی آن و از پیدایش حالت خطرناک در انسان یا انسانهای تبهکار و معمای تشکیل گروههای جامعه ستیز در میان جوامع انسانی با روش عینی و علمی یا مشاهده و آزمون و مقایسه و استقراء کافی به بررسی مداوم می پردازد تا مگر با استمداد و استفاضه از تمام تخصصهای علمی بر طرق پیشگیری مستقیم یا غیر مستقیم از حدود جرایم و روشهای درمان و اصلاح و تربیت بزهکاران یا کسانی که در اثر عوامل جرمزای فردی (تن و روان) و محیط طبیعی و اجتماعی بدی را برگزیده اند و از خود رو برتافته و از انسانیت گریخته اند و پرورش دوباره و ازنوع سازگار ساختند آنان با جامعه و نظام اجتماعی دست یابد.[2]

مکان : در فرهنگ فارسی معین آمده : مکان به **MAKAN** {ع}[3] ۱- جای ،محل ، جایگاه .۲- همچنین دکتر لنگرودی در مبسوط در ترمینولوژی حقوق، ذیل شماره:۱۳۳۰۰ آورده : مکان جرم مانند(جزا) در پاره ای از قوانین (از جمله قانون اسلام) محل وقوع بزه آثار خاص دارد مانند ارتکاب قتل در حرم و خارج حرم که،۳۰۰۰۰ اما در این رساله منظور از مکان

---

[1] محمد جعفر،جعفری ،لنگرودی . مبسوط در ترمینولوپی حقوق . جلد دوم ، تهران : کتابخانه گنج و دانش چاپ اول

[2] مهدی، کی نیا . مبانی جرم شناسی .جلد یک ،ص ۲و۳و۴

[3] محمد، معین . فرهنگ فارسی معین (یک جلدی) .انتشارات فرهنگ نما ، مصحح اعظم کریمی ، چاپ اول ۱۳۸۷ ص ۱۰۶۷

علاوه بر مکانهای خاص مورد توجه قانونگذار که در تحقق جرم یا تشدید مجازات موثر هستند و در بخش اول به آنها پرداختیم .[۴]

مکانهای ششگانه (شخصی، عمومی ، تجاری ، تفریحی ، اداری و آسیب زا) می باشد که بر اساس تقسیم مکان به موارد فوق وضعیت فراوانی جرم های مختلف در هرکدام از مکان های ذکر شده سنجیده خواهد شد و ذیلا به تعریف هر کدام از مکان های ذکر شده خواهیم پرداخت

مکانهای شخصی : به مکانهایی که از نظر مالکیت یا قانون و یا عرف محلی متعلق به فرد بوده و از آن استفاده شخصی اسکان به عمل می آید مکان شخصی می گوییم

مکانهای تجاری : به مکانهایی که از نظر تقسیمات شهری تابع قوانین کمیته امور صنفی بوده و افراد در آن مکان ها مبادرت به داد و ستد و معملات تجاری می نمایند مکانهای تجاری می گویند.

مکانهای اداری : به مکانهای که بر اساس سیستم دولتی و غیر دولتی خدمات عام المنفعه به مردم ارائه می دهند مکانهای اداری می گوییم.

مکانهای عمومی : به مکانهایی که محل تجمع ، تردد و مرکز ثقل ایاب و ذهاب روزانه مردم بوده و بسیاری از ارتباطات عادی در این مکانه انجام ، انجام می گیرند مکانهای عمومی می گوییم .

مکان های تفریحی : به مکانهایی که جنبه های سیاحتی-زیارتی داشته و افراد اوقات فراغت خود را بصورت شخصی و خانوادگی در این نوع سپری می نماید مکان تفریحی می گوییم

مکانهای آسیب زا(جرم خیز)

به مجموعه نقاطی که از ابعاد مختلف حفاظتی، امنیتی و جامعه شناختی به هنگام وقوع بحران ها زمینه ساز ارتکاب نوعی از جرائم بوده و موقعیت مکانی آن نقاط تسهیل کننده و قوع جرم بوده مکان های آسیب زا(جرم خیز) می گوییم.

---

[۴] محمد جعفر جعفری ،لنگرودی . ترمینولوژی حقوق ،جلد پنجم ، تهران: کتابخانه گنج و دانش چاپ اول

جرائم علیه اشخاص : در این کتاب بارزترین جرائم از این نوع یعنی قتل ،ضرب وجرح ،چاقو کشی ومنازعه مورد بررسی قرار گرفته تا رابطه میان مکانهای شش گانه واین نوع جرائم را به آزمون کشانیم.

جرائم علیه اموال: در این کتاب بارزترین جرائم از این نوع یعنی سرقت وکلاهبرداری وصدور چک بلا محل مورد برسی و آزمون قرار گرفته اند.

جرائم علیه امنیت وآسایش عمومی : در این کتاب دو فقره از جرائم مشهور از این نوع یعنی جاسوسی و جعل و تزویر مورد نظر بوده که مورد بررسی و آزمون قرار گرفته است

جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی : در این کتاب بارزترین جرائم از این نوع یعنی زنا ،لواط ، خلوت با نامحرم مزاحمت برای بانوان، بی حجابی و خرید و فروش عکسها یا فیلم های مسهجن مورد نظر نظر بوده که با بررسی های لازم مورد آزمون قرار گرفته اند.

جرائم قاچاق و مواد مخدر: در این تحقق بارزترین نوع قاچاق یعنی قاچاق مواد مخدر و اسلحه و اعتیاد و خرید و فروش و نگهداری سلاح غیر مجاز و ماهواره مورد نظر بوده که رابطه این جرائم با مکان سنجیده و آزمون شده است.